

met een seizoenvraag parallelisatie toegepast als een middel om buiten het seizoen een productieve bestemming aan de overcapaciteit te geven. De Amerikaansche litteratuur geeft aan deze parallelisatie den karakteristieken naam van „dove-tailing”.¹¹⁾ Tal van typische voorbeelden van „dove-tailing” vindt men opgenomen in de reeds genoemde studie van *Atkins*. Klassiek welhaast is het voorbeeld van de dagbladdrukkerij, die door de dagspitsen van de productie van ochtend- en avondeditie tot de bedrijven met een dag-„seizoen” moet worden gerekend. Gedurende een aantal uren per etmaal zijn de zetmachines, drukpersen en de overige technische installatie niet in gebruik. Doordat deze overcapaciteit onvermijdbaar is, behooren — zooals duidelijk zal zijn — de daaraan verbonden offers tot de productiekosten van het courantenbedrijf. De onbezette werkeenheden konden daardoor als „vrije” werkeenheden worden beschouwd, hetgeen er toe heeft geleid, dat deze drukkerijen de differentieele calculatie hebben toegepast, indien de gelegenheid zich voordeed om een order af te sluiten voor het drukken van een tijdschrift, week- of maandblad, van een boek dan wel voor het uitvoeren van handelsdrukwerken of anderszins, welke ten tijde van den stilstand van de zetmachines en drukpersen konden worden uitgevoerd. Deze calculatie bood een rationeelen grondslag voor den aanbiedingsprijs van deze toegevoegde productie, zoolang deze parallelisatie een incidenteel karakter droeg. Nu echter de samenvoeging van beide producties een algemeene toepassing in den bedrijfstak heeft verkregen, is de differentieele calculatie niet langer te handhaven. De parallelisatie heeft aan het bedrijf het seizoenkarakter ontnomen, doordat de bezetting van de productiecapaciteit is vergelijkmatigd. De beschouwingwijze van de kosten behoort daarbij de integrale te zijn.

(Slot volgt).

HET BESLUIT OP DE DIVIDENDBEPERKING 1941

door *W. Westra*

Het Besluit op de Dividendbeperking 1941 (bij het aangeven van artikelen aangeduid met: Besl.), opgenomen in het Verordeningenblad No. 170/1941, en het daarop gegeven aanvullingsbesluit Dividendbeperking 1941, (bij het aangeven van artikelen aangeduid met: Aanv.), opgenomen in de Nederlandsche Staatscourant van 28/29 November 1941, No. 233, treden in werking op 30 Augustus 1941.

Deze besluiten hebben alleen betrekking op vennootschappen, waaronder worden verstaan: binnen het Rijk gevestigde N.V.'s en commanditaire vennootschappen op aandeelen, waarvan het aandeelenkapitaal f 500.000.—of meer bedraagt (art. 7, lid 1, Besl.). Onder aandeelenkapitaal wordt hier verstaan: het nominale bedrag der uitgegeven aandeelen, met inbegrip van de na de uitgifte door de vennootschap ingekochte eigen aandeelen (art. 22, lid 1, Besl.). Dit aandeelenkapitaal behoeft dus niet te zijn volgestort.

De uitvoering dezer besluiten is opgedragen aan den inspecteur der directe belastingen of aan den inspecteur der registratie, binnen wiens dienstkring de vennootschap is gevestigd. De volgens deze besluiten verschuldigde belasting moet worden voldaan bij den ontvanger der directe belastingen, onder wiens kantoor de vennootschap is gevestigd.

Deze besluiten regelen:

- a. de beperking van de winstuitdeelingen van vennootschappen;
- b. de heffing van de superdividendbelasting;
- c. de herkapitalisatie van vennootschappen en de heffing van de belasting op de herkapitalisatie.

De beperking van de winstuitdeelingen.

In deze besluiten worden behandeld de winstuitdeelingen op:

1. aandeele (deze winstuitdeelingen worden „uitdeelingen” genoemd, art. 5, Besl.);
2. oprichtersbewijzen, winstbewijzen, amortisatiebewijzen, e.d. (art. 10, Aanv.);
3. obligaties waaraan, al of niet naast een vaste rente, een recht op een aandeel in de winst is verbonden (art. 11, Aanv.).

Alleen aan de uitdeelingen op aandeele worden strikte grenzen gesteld (art. 1, lid 1, Besl.). Wanneer de vennootschap verplicht is aan anderen dan haar aandeelhouders als zoodanig een bedrag te betalen, dat afhankelijk is van de omstandigheid of aan alle of aan sommige aandeelhouders ten minste een bepaald percentage uit de winst wordt uitgekeerd, dan moet deze vennootschap, indien in verband met de onderhavige besluiten door haar op hare aandeele een lager percentage wordt uitgekeerd dan anders het geval zou zijn geweest, aan deze derden te goeden trouw het bedrag uitkeeren dat zij vermoedelijk verschuldigd zou zijn geweest indien de onderhavige besluiten niet hadden bestaan (art. 28, lid 1, Aanv.). Deze bepaling is echter niet van toepassing op verplichtingen jegens commissarissen (art. 28, lid 3, Aanv.), terwijl de uitdeelingen aan bestuurders der vennootschap en aan de houders van winstbewijzen, e.d., inkomstobligaties en winstdeelede obligaties *kunnen* worden beperkt in evenredigheid met de uitdeelingen aan aandeelhouders (art. 28, lid 2, Aanv.). Tenslotte moet er op worden gewezen dat, zonder goedkeuring van den Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën, geen winstbewijzen, e.d., inkomstobligaties of winstdeelede obligaties mogen worden uitgegeven en dat geen wijzigingen ten voordeele van de houders dezer stukken mogen worden aangebracht in de daaraan op 30 Augustus 1941 verbonden rechten (art. 10, lid 3 en art. 11, lid 2, Aanv.).

In het algemeen moeten de uitdeelingen op aandeele worden beperkt:

- a. indien over het laatste boekjaar, dat niet onder de bepalingen van deze besluiten valt, het dividend 6 % of minder heeft bedragen: tot 6 % over het gestorte aandeelekapitaal (art. 1, lid 1, Besl.); onder gestort aandeelekapitaal wordt verstaan: het op de uitgegeven aandeele — na aftrek van de ingekochte eigen aandeele — gestorte bedrag tot ten hoogste het nominale bedrag der aandeele (Art. 22, lid 2, Besl.);
- b. indien over het laatste boekjaar, dat niet onder de bepalingen van deze besluiten valt, het dividend meer dan 6 % heeft bedragen: tot dit percentage van dit laatste boekjaar over het gestorte aandeelekapitaal (art. 1, lid 1, Besl.). Bedraagt echter het gemiddelde dividendpercentage over de laatste drie, niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaren meer dan het percentage over het laatste boekjaar, dan mag de uitdeeling tot dit gemiddelde percentage, naar

beneden afgerond tot een veelvoud van $\frac{1}{2}$ %, worden opgevoerd (art. 7, lid 1 en 3, Aanv.).

Heeft dus het dividend over het laatste, niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaren meer bedragen dan 6 %, dan mogen de toekomstige uitdeelingen worden opgevoerd tot het hoogste van: het dividend over dit laatste boekjaar of het gemiddelde dividend over deze laatste drie boekjaren. Bedraagt echter het dividend over dit laatste boekjaar 6 % of minder, dan moeten de toekomstige uitdeelingen tot 6 % worden beperkt, onverschillig welke dividenden over de aan dit laatste boekjaar voorafgaande twee boekjaren zijn uitgedeeld.

Bij vennootschappen zooals hypotheekbanken, levensverzekeringmaatschappijen, e.d., waar het gebruikelijk is dat slechts een gedeelte van het aandelenkapitaal wordt gestort en voor het andere gedeelte een verplichting tot storting blijft bestaan, moeten de uitdeelingen op aandelen worden beperkt tot (art. 5, lid 1, Aanv.):

- a. 6 % over het verplicht gestorte aandelenkapitaal (verder te noemen: het gestorte kapitaal) plus 2 % over het overige deel van het aandelenkapitaal (verder te noemen: het obligo), indien over het laatste, niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaar geen hooger dividend is vastgesteld;
- b. het percentage van het gestorte kapitaal dat over dit laatste boekjaar is vastgesteld, indien dit hooger is dan het sub a. bedoelde percentage. Bedraagt echter het gemiddelde dividendpercentage van het gestorte kapitaal over de laatste drie, niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaren meer dan het percentage over het laatste boekjaar, dan mogen de uitdeelingen tot dit gemiddelde percentage, naar beneden afgerond tot een veelvoud van $\frac{1}{2}$ %, worden opgevoerd (art. 7, lid 2, Aanv.).

Is op het geplaatste aandelen kapitaal 10 % gestort, dan bedraagt dus in geval a. de toekomstige dividendlimiet 24 % van het gestorte kapitaal. Heeft onder deze omstandigheden het dividend over het laatste, niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaar meer dan 24 % bedragen, dan mag het toekomstige dividend worden opgevoerd tot het hoogste van: het dividend over dit laatste boekjaar of het gemiddelde dividend over deze laatste drie boekjaren. Is echter over dit laatste boekjaar 24 % of minder dividend uitgekeerd, dan moeten de toekomstige dividenden worden beperkt tot 24 %, onverschillig hoeveel dividend over de aan dit laatste boekjaar voorafgaande twee boekjaren is gedeclareerd.

Aandelen waarop eenzelfde percentage is gestort en waarover tevens over eenzelfde tijdvak eenzelfde percentage wordt uitgedeeld, worden te zamen als een afzonderlijk gestort aandelenkapitaal beschouwd (art. 1, Aanv.). Komen dus bij een vennootschap gewone en preferente aandelen voor, waarop een verschillend dividendpercentage wordt uitgekeerd, dan kan voor elk dezer groepen aandelen een verschillende dividendlimiet gelden.

Indien een boekjaar, vallende onder de bepalingen van deze besluiten, langer of korter is dan 12 maanden wordt, ter bepaling van de dividendlimiet, het gestorte aandelenkapitaal vermenigvuldigd met $\frac{1}{12}$ van het aantal geheele maanden dat dit boekjaar heeft geduurd (art. 4, lid 1, Aanv.). Is een afzonderlijk gestort aandelenkapitaal niet gedurende het geheele, onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaar winst-

gerechtigd geweest, dan wordt het op deze aandelen gestorte kapitaal vermenigvuldigd met $\frac{1}{12}$ van het aantal geheele maanden waarover gedurende dit boekjaar de winstgerechtigdheid heeft bestaan (art. 4, lid 2, Aanv.). Bij niet-volgestorte aandelen van hypotheekbanken, e.d. worden bovenstaande vermenigvuldigingen ook toegepast op het obligo (art. 4, lid 4, Aanv.). Indien het gestorte aandelenkapitaal na afloop van het laatste, niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaar is gewijzigd, moeten de uitdeelingen worden beperkt tot het vóór deze wijziging toelaatbare percentage over het na de wijziging ontstane gestorte aandelenkapitaal; deze bepaling is niet van toepassing voor zoover het gestorte aandelenkapitaal is gewijzigd door herkapitalisatie (art. 6, Aanv.).

Vennootschappen, wier eerste boekjaar op of na 31 December 1940 eindigt, moeten hun uitdeelingen op aandelen beperken tot 6 % over het gestorte aandelenkapitaal, resp. tot 6 % over het gestorte kapitaal plus 2% over het obligo (art. 8, lid 1, Aanv.).

Voor de toepassing van deze besluiten worden niet als uitdeelingen op aandelen beschouwd:

1. de uitdeelingen aan een andere vennootschap, welke ten minste $\frac{3}{4}$ van het nominale aandelenkapitaal der uitdeelende vennootschap bezit, mits dit bezit onafgebroken heeft bestaan vanaf den aanvang van het boekjaar dat op 31 December 1940 eindigt of loopende is tot het moment van het besluit tot uitdeeling (art. 2, Aanv.);
2. de uitdeelingen in den vorm van een aandeel in de winst — daaronder schap worden gedaan (art. 3, Aanv.).

Verder zijn de bepalingen omtrent dividendbeperking niet van toepassing op de, op het einde van het laatste niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende boekjaar, achterstallige uitdeelingen op cumulatief preferente aandelen of winstdeelende obligaties, voor zoover de uitdeelingen op deze stukken in totaal 6% van het gestorte aandelenkapitaal of van de schuld niet te boven gaan (art. 12, Aanv.).

De heffing der superdividendbelasting.

Onder superdividend wordt verstaan:

1. het bedrag waarmede de uitdeelingen op aandelen 6% van het gestorte aandelenkapitaal, resp. 6% van het gestorte kapitaal plus 2% van het obligo, te boven gaat (art. 2, lid 2, Besl. en art. 5, lid 2, Aanv.);
2. de uitdeelingen in den vorm van een aandeel in de winst — daaronder begrepen uitloting of inkoop indien deze niet plaats vindt overeenkomstig de op 30 Augustus 1941 van kracht zijnde statuten der vennootschap — aan houders van oprichtersbewijzen, winstbewijzen, amortisatiebewijzen, e.d., voorzoover deze uitdeelingen een belastingvrij bedrag te boven gaan. Dit belastingvrij bedrag wordt berekend uit de volgende evenredigheid:

$$\frac{\text{belastingvrij bedrag}}{6\% \text{ van het geheele gestorte aandelenkapitaal}} = \frac{\text{de uitdeeling op een gelijk aantal winstbewijzen}}{\text{het totaal van de uitdeelingen op het gestorte aandelenkapitaal}}$$

De teller en de noemer van de tweede breuk worden gevormd door de uitdeelingen over het laatste, niet onder de bepalingen van deze

besluiten vallende, boekjaar; mocht zulks in het voordeel der vennootschap zijn, dan mogen in deze breuk de gemiddelde uitdeelingen over de laatste drie, niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaren in aanmerking worden genomen (art. 10, leden 1, 2, 4 en 5, Aanv.);

3. de uitdeelingen op obligaties waaraan, al dan niet naast een vaste rente, een recht op een aandeel in de winst is verbonden, en wel (art. 11, lid 1 en 3, Aanv.):

- a. indien geen vaste rente wordt uitgekeerd: de uitdeelingen boven 6 %;
- b. indien een vaste rente wordt uitgekeerd van meer dan 6 %: de uitdeelingen; indien een vaste rente wordt uitgekeerd van 6 % of minder: de som van rente plus uitdeelingen voor zoover deze som 6 % van het nominale bedrag der schuld te boven gaat.

Indien een boekjaar, vallende onder de bepalingen van deze besluiten, langer of korter is dan 12 maanden dan wordt, voor de berekening van het superdividend, het gestorte aandelenkapitaal of de nominale waarde der obligaties vermenigvuldigd met $\frac{1}{12}$ van het aantal geheele maanden dat dit boekjaar heeft geduurd (art. 4, lid 1 en 3, Aanv.). Is een groep aandelen of obligaties niet gedurende het geheele, onder de bepalingen van deze besluiten vallende, boekjaar winstgerechtigd geweest, dan wordt het op deze aandelen gestorte kapitaal of het nominale bedrag dezer obligaties vermenigvuldigd met $\frac{1}{12}$ van het aantal geheele maanden waarover gedurende dit boekjaar de winstgerechtigheid heeft bestaan (art. 4, lid 2, Aanv.). Bij niet-volgestorte aandelen van hypotheekbanken, e.d. worden bovenstaande vermenigvuldigingen ook toegepast op het obligo (art. 4, lid 4, Aanv.). Daar het belastingvrije bedrag voor de uitdeelingen op winstbewijzen, e.d. afhankelijk is van het gestorte aandelenkapitaal, zijn op dit belastingvrije bedrag bovenstaande veranderingen ook van toepassing.

De superdividendbelasting wordt voor de eerste maal geheven over het boekjaar dat op 31 December 1940 eindigt of loopende is (art. 4, lid 2, Besl.); zij bedraagt bij een uitdeeling van (art. 3, lid 1, Besl. en art. 5, lid 3, art. 10, lid 7 en art. 11, lid 5, Aanv.):

op aandelen	op niet-volgestorte aandelen van hypotheekbanken, e.d.; de som van het percentage over het gestorte kapitaal plus dat over het obligo	op winstbewijzen, e.d. in deelen van het belastingvrije bedrag	op inkomstobligaties	op winstdeeltende obligaties in procenten boven het belastingvrije bedrag	superdividend belasting in procenten van het superdividend
6% tot 7%	6% + 2% tot 7% + 3%	6/6 tot 7/6	6% tot 7%	0% tot 1%	50
7% .. 8%	7% + 3% .. 8% + 4%	7/6 .. 8/6	7% .. 8%	1% .. 2%	100
8% .. 9%	8% + 4% .. 9% + 5%	8/6 .. 9/6	8% .. 9%	2% .. 3%	250
9% .. 10%	9% + 5% .. 10% + 6%	9/6 .. 10/6	9% .. 10%	3% .. 4%	300
10% .. 11%	10% + 6% .. 11% + 7%	10/6 .. 11/6	10% .. 11%	4% .. 5%	350
11% of meer	11% + 7% of meer	11/6 of meer	11% of meer	5% of meer	400

Het superdividend op de winstbewijzen, de inkomstobligaties en de winstdeeltende obligaties wordt naar beneden afgerond op geheele bedragen van f 100.—; over bedragen van minder dan f 100.— wordt geen

superdividendbelasting geheven (art. 10, lid 6 en art. 11, lid 4, Aanv.).

Op bovenstaande tarieven wordt in de volgende gevallen vermindering toegepast:

- a. de belasting bedraagt 50 % van het superdividend:
 - bij een uitdeeling op aandelen van niet meer dan 8 %, terwijl over de laatste drie niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende boekjaren gemiddeld meer dan 7 % is uitgedeeld (art. 3, lid 2, Besl.);
 - bij een uitdeeling op aandelen van hypotheekbanken, e.d. van niet meer dan 8 % over het gestorte kapitaal plus 4 % over het obligo, terwijl over de laatste drie boekjaren gemiddeld meer dan 7 % over het gestorte kapitaal plus 3 % over het obligo is uitgedeeld (art. 5, lid 4, Aanv.);
 - bij een uitdeeling op winstbewijzen e.d. van niet meer dan $\frac{8}{6}$ van het belastingvrije bedrag, terwijl over de laatste drie boekjaren gemiddeld meer dan $\frac{7}{6}$ van het belastingvrije bedrag is uitgedeeld (art. 10, lid 8, Aanv.);
 - bij een uitdeeling op inkomstobligaties of winstdeelende obligaties van niet meer dan 8 % of niet meer dan 2 % boven het belastingvrije bedrag, terwijl over de laatste drie boekjaren gemiddeld meer dan 7 % of meer dan 1 % boven het belastingvrije bedrag is uitgedeeld (art. 11, lid 6, Aanv.);
- b. de belasting wordt slechts voor de helft geheven indien uitdeelingen op aandelen van meer dan 6 % van het gestorte aandelenkapitaal, resp. van meer dan 6 % van het gestorte kapitaal plus 2 % van het obligo, zijn vastgesteld vóór 30 Augustus 1941 (art. 4, lid 3, Besl. en art. 5, lid 4, Aanv.); deze bepaling vindt overeenkomstige toepassing t.a.v. de uitdeelingen op winstbewijzen e.d. en op inkomstobligaties en winstdeelende obligaties (art. 10, lid 8 en art. 11, lid 6, Aanv.);
- c. de uitdeelingen ter zake van de ontbinding eener vennootschap zijn vrij van superdividendbelasting tenzij de vennootschap binnen 5 jaar na het besluit tot herkapitalisatie overgaat tot geheele of gedeeltelijke terugbetaling op aandelen anders dan op den voet van het Liquidatiebesluit 1941 (art. 3 en art. 24, lid 2, Aanv.).

Indien alle aandeelhouders, welke te zamen een groep aandelen bezitten waarop eenzelfde percentage is gestort en waarover tevens over eenzelfde tijdvak eenzelfde percentage wordt uitgedeeld, eenstemmig en onvoorwaardelijk het schriftelijk vast te leggen besluit nemen tot geheele of gedeeltelijke terugstorting in de kas der vennootschap van de op deze uitdeelingen gedane uitkeeringen, wordt desgevraagd een aanslag in de superdividendbelasting verminderd tot het belastingbedrag dat over het niet-teruggestorte deel der uitdeelingen verschuldigd is, indien:

- a. het besluit tot deze uitdeeling is genomen vóór 30 Augustus 1941;
- b. de terugstorting door alle aandeelhouders heeft plaats gevonden vóór 31 December 1941;
- c. het verzoek tot vermindering van den aanslag, vergezeld van een verklaring waaruit blijkt dat de terugstorting door alle aandeelhouders vóór 31 December 1941 heeft plaats gevonden, bij den inspecteur vóór 1 Februari 1942 is ingediend.

Eenzelfde regeling kan worden toegepast t.a.v. uitdeelingen op winstbewijzen, e.d. en op inkomstobligaties en winstdeelende obligaties waartoe vóór 28 November 1941 is besloten (art. 13, Aanv.).

De superdividendbelasting wordt geheven zoodra een besluit tot uitdeeling genomen is. Worden meerdere besluiten tot uitdeeling over eenig boekjaar genomen, dan wordt na ieder volgend besluit de superdividendbelasting opnieuw berekend op basis van de dan in totaal plaats gehad hebbende uitdeelingen. Bij het berekenen der dan te betalen superdividendbelasting wordt de reeds van de uitdeelingen over hetzelfde boekjaar geheven belasting afgetrokken; is de superdividendbelasting over voorgaande uitdeelingen voor de helft geheven omdat deze uitdeelingen zijn vastgesteld vóór 30 Augustus 1941, dan wordt als aftrek in aanmerking genomen het bedrag der belasting dat zonder deze vermindering zou zijn geheven. Indien echter een besluit tot winstverdeling over eenig boekjaar is genomen, dan worden latere uitdeelingen over dit boekjaar beschouwd als uitdeelingen over het boekjaar waarin deze uitdeelingen worden vastgesteld (art. 6, Besl.).

De uitdeelingen, waarover superdividendbelasting verschuldigd is, moeten binnen twee weken nadat het besluit tot uitdeeling is genomen, bij den inspecteur worden aangegeven; uitdeelingen, welke vóór 30 Augustus 1941 zijn vastgesteld, moeten vóór 14 September 1941 worden aangegeven. Bij deze aangifte moet worden vermeld (art. 16, lid 1, Besl. en art. 25, lid 1 en 2 en art. 26, Aanv.):

- a. den dag waarop het besluit tot uitdeeling is genomen;
- b. het bedrag der uitdeeling op iedere soort aandeelen, winstbewijzen, e.d., inkomstobligaties en winstdeeltende obligaties, den duur van het boekjaar waarover de uitdeelingen plaats hebben en de berekening der verschuldigde superdividendbelasting.

De superdividendbelasting moet, zonder dat een aanslagbiljet is ontvangen, binnen een maand nadat het besluit tot uitdeeling is genomen, worden voldaan; is het besluit tot uitdeeling genomen vóór 30 Augustus 1941, dan moet de belasting worden voldaan vóór 30 September 1941 (art. 17, lid 1, Besl. en art. 25, lid 3, Aanv.).

Voor de heffing van de winstbelasting wordt de superdividendbelasting aangemerkt als een uitdeeling aan deelgerechtigden in de winst, ook indien de superdividendbelasting in mindering van de overgangsreserve wordt gebracht (art. 2, lid 3 Besl. en art. 23, Aanv.).

Herkapitalisatie.

De herkapitalisatie op grond van dit besluit, bestaande uit een verhooging van het aandeelenkapitaal, is slechts éénmaal toegelaten (art. 9, lid 3, Besl.). Deze verhooging kan op zijn vroegst met ingang van 31 December 1940 of op het einde van het dan loopende boekjaar en op zijn laatst voor een boekjaar, dat vóór 1 Januari 1943 eindigt, plaats vinden (art. 9, lid 1, Besl.). Het door de vennootschap te nemen besluit tot herkapitalisatie heeft geen invloed op uitdeelingen waarvoor een besluit genomen is en kan niet meer plaats vinden indien een besluit betreffende de winstverdeling over het boekjaar is genomen (art. 9, lid 2, Besl.). De herkapitalisatie kan nimmer leiden tot ontheffing van de verplichting tot storting op niet-volgestorte aandeelen en mag in economisch opzicht geen feitelijke wijziging brengen in de onderlinge verhoudingen van de rechten der verschillende aandeelhouders of in de rechten van derden (onder deze derden worden bestuurders en commissarissen niet begrepen; art. 29 en 30. Aanv.).

De verhooging van het aandeelenkapitaal kan bestaan uit:

1. het bedrag waarmede de zichtbare reserves, voorkomende op de officiële balans op het volgens het Besluit op de Winstbelasting geldende overgangstijdstip, 10 % van het aandeelekapitaal overtreffen; daarbij moeten deze reserves eerst worden verminderd met de op deze balans voorkomende verliessaldi en worden verhoogd met de op deze balans voorkomende winstsaldi, voorzover deze winstsaldi niet zijn uitgedeeld (art. 8, lid 2, Besl.). Reserves voor pensioenen, ongevallen, ziekteondersteuning en soortgelijke doeleinden ten behoeve van de verzorging van het personeel, voorkomende op de balans van het laatste niet onder de bepalingen van deze besluiten vallende boekjaar, mogen niet voor herkapitalisatie worden aangewend (art. 22, Aanv.);
2. met het totaal van de verschillen tusschen de overgangsbalans volgens het Besluit op de Winstbelasting en de sub. 1 genoemde officiële balans (art. 8, lid 2, Besl.).

Op de officiële balans, waarop het besluit tot herziening van het aandeelekapitaal tot uitdrukking is gebracht, moet een reserve voorkomen van tenminste 10 % van het aandeelekapitaal van vóór de herkapitalisatie (art. 21, Aanv.). Verder mag het aandeelekapitaal na de herkapitalisatie het zuivere vermogen volgens de laatste door de belastingadministratie ten behoeve van de winstbelasting aanvaarde balans niet overtreffen (art. 8, lid 3, Besl.).

Indien het bedrag, waarmede volgens het bovenstaande het aandeelekapitaal kan worden verhoogd, ontoereikend is om de herkapitalisatie in den door de vennootschap gewenschten omvang te doen plaats vinden, dan mag het agio, dat na het overgangstijdstip is verkregen, onder de zichtbare reserves worden opgenomen (art. 15, lid 1, Aanv.). Is het bedrag, noodig voor de herkapitalisatie in den gewenschten omvang, dan nog niet voldoende, dan kan de Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën onder door hem te stellen voorwaarden goedkeuren om niet-zichtbare op het overgangstijdstip aanwezige reserves voor de herkapitalisatie aan te wenden (art. 15, lid 2, Aanv.). Indien het eerste boekjaar eener vennootschap eindigt op of na 31 December 1941, dan kan zij haar aandeelekapitaal verhoogden met het op de oprichtingsbalans voorkomende agio, voor zoover dit 10 % van het aandeelekapitaal vóór de herkapitalisatie overtreft (art. 16, Aanv.).

De verhooging van het aandeelekapitaal moet in het algemeen plaats vinden door uitreiking van bonusaandeelen of door ruiling van aandeelelen in verhouding tot het aandeelebezit vóór de herkapitalisatie (art. 11, lid 1, Aanv.). Het nominale bedrag van elk bij de herkapitalisatie uit te geven aandeel moet f 1.000.—, f 500,— of f 100.— bedragen, tenzij de statuten der vennootschap voorzien in de uitgifte van aandeelelen van een andere nominale waarde (art. 11, lid 2, Besl. en art. 17, lid 1, Aanv.). Bijstempeling op aandeelelen is slechts toegelaten indien vroeger een afstempeling heeft plaats gevonden; deze bijstempeling kan slechts plaats vinden op veelvoudn van f 100.— en ten hoogste tot het oorspronkelijke nominale aandeelekapitaal (art. 11, lid 1, Besl. en art. 17, lid 2, Aanv.). Is het niet mogelijk voor het geheele bedrag, dat voor de herkapitalisatie kan worden aangewend, aandeelelen toe te wijzen, te ruilen of bijstempeling te doen plaats vinden, dan mag de vennootschap voor het overblijvende deel van het voor de herkapitalisatie beschikbare bedrag voorloopige bewijzen afgeven. Deze voorloopige bewijzen moeten, bij inlevering

van een aantal met een totaal nominaal bedrag van een aandeel, te allen tijde tegen een aandeel worden ingewisseld (art. 18, Aanv.).

Het bestuur der vennootschap moet bij den inspecteur een verklaring aanvragen dat tegen haar voorstel tot herkapitalisatie aan de algemeene vergadering van aandeelhouders geen bezwaar bestaat; deze verklaring moet ter inzage voor aandeelhouders worden neergelegd. Bij deze aanvraag moeten het voorstel tot herkapitalisatie, de bij dit voorstel behorende herziene balans en de schriftelijke uiteenzetting van commissarissen (zoo die er zijn) omtrent hun standpunt t.a.v. het voorstel worden overgelegd. Tegen een afwijzende beschikking van den inspecteur staat de vennootschap binnen een maand beroep open op den Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën, die beslist na een door hem in te stellen commissie van advies te hebben gehoord. Voor de herziene balans geldt de publicatieplicht van art. 42c, W. v. K. (art. 10, Besl.). Binnen twee weken nadat het besluit tot herkapitalisatie is genomen moet de vennootschap een afschrift van dit besluit aan den inspecteur overleggen (art. 16, lid 2, Besl.).

Van de herkapitalisatie moet belasting worden betaald, en wel (art. 13 Besl.):

- 10 % van de kapitaalsverhooging, indien deze niet meer dan 100 % bedraagt;
- 15 % van de kapitaalsverhooging, indien deze meer dan 100 % doch niet meer dan 200 % bedraagt;
- 20 % van de kapitaalsverhooging, indien deze meer dan 200 % bedraagt.

Wanneer de kapitaalsverhooging meer dan 100 % doch niet meer dan 200 % bedraagt, wordt de belasting, indien dit in het voordeel, van de vennootschap is, gesteld op 10 % van de eerste 100 % kapitaalsverhooging plus de helft van de verdere verhooging; hiervan kunnen vennootschappen met een kapitaalsverhooging, welke kleiner is dan $114\frac{2}{7}$ %, profiteeren. Wanneer de kapitaalsverhooging meer dan 200 % bedraagt wordt de belasting, indien dit in het voordeel van de vennootschap is, gesteld op 15 % van de eerste 200 % kapitaalsverhooging plus de helft van de verdere verhooging; hier ligt het kritieke punt op $233\frac{1}{2}$ % kapitaalsverhooging (art. 20, Aanv.). Voor de bepaling van de belastbare winst voor de winstbelasting geldt de herkapitalisatiebelasting als een uitdeeling aan deeltgerechtigden in de winst, ook indien zij in mindering van de overgangsreserve wordt gebracht (art. 12, lid 3 en art. 23, Aanv.).

Indien een vennootschap tot herkapitalisatie overgaat en, anders dan voor beleggingsdoeleinden, aandelen bezit in een vennootschap welke reeds herkapitalisatie heeft toegepast, dan wordt voor de berekening van de herkapitalisatiebelasting bij de aandelen-bezittende vennootschap de verhooging van haar aandelenkapitaal verminderd met het verschil tusschen de nominale waarde van het aandelenbezit in de andere vennootschap na derzelve herkapitalisatie en den kostprijs van dit aandelenbezit vóór de herkapitalisatie. Hierbij wordt deze kostprijs niet lager gesteld dan de nominale waarde van het aandelenbezit vóór de herkapitalisatie, terwijl deze regeling alleen mag worden toegepast wanneer het aandelenbezit onafgebroken heeft bestaan vanaf den aanvang van het boekjaar dat op 31 December 1940 eindigt of loopende is tot het tijdstip van het besluit tot herkapitalisatie (art. 19, Aanv.).

De herkapitalisatiebelasting moet, zonder dat een aanslagbiljet is ontvangen, binnen een maand na het besluit tot herkapitalisatie worden voldaan. (art. 17, lid 2, Besl.).

Bij herkapitalisatie worden de volgende vrijstellingen van belasting genoten:

- a. over de uitdeelingen aan aandeelhouders tengevolge van de herkapitalisatie wordt geen superdividendbelasting geheven (art. 5, Besl.);
- b. over de resterende te betalen superdividendbelasting indien, tengevolge van het feit dat de uitdeelingen vóór 30 Augustus 1941 zijn vastgesteld, slechts de helft van de anders verschuldigde superdividendbelasting wordt geheven, voor zoover de vennootschap, met terugwerkende kracht tot het einde van het boekjaar waarover de uitdeelingen werden vastgesteld, tot herkapitalisatie overgaat en voor zoover deze uitdeelingen niet meer dan 6 % van het gestorte aandeelekapitaal na de herkapitalisatie bedragen (art. 4, lid 3, Besl.); te veel betaalde superdividendbelasting wordt verrekend met de te betalen belasting op de herkapitalisatie of teruggegeven (art. 17, lid 4, Besl.). Een dergelijk besluit tot herkapitalisatie moet worden genomen vóór 1 April 1942; de Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën kan dezen termijn verlengen (art. 14, Aanv.);
- c. over de verhooging van het aandeelekapitaal wordt geen registratierecht geheven (art. 15, Besl.);
- d. indien tengevolge van de verhooging van het aandeelekapitaal heffing van winstbelasting moet plaats vinden, wordt daarvoor een afzonderlijke aanslag opgelegd waarbij niet de voor 1940 geldende verhoogde opcenten worden geheven (art. 14, Besl.); gaat een vennootschap eerst over tot herkapitalisatie en daarna tot liquidatie op den voet van het Liquidatiebesluit 1941, dan geldt deze vrijstelling niet (art. 24, lid 1, Aanv.);
- e. de verkrijging van aandeele, voortvloeiende uit de herkapitalisatie, is vrij van dividendbelasting en inkomstenbelasting (art. 12, lid 1, Besl.).

Indien echter een vennootschap binnen 5 jaar na het besluit tot herkapitalisatie overgaat tot geheele of gedeeltelijke terugbetaling op aandeele anders dan op den voet van het Liquidatiebesluit 1941, dan wordt voor de heffing van de winstbelasting, de superdividendbelasting, de dividendbelasting en de inkomstenbelasting geen rekening gehouden met de plaats gehad hebbende herkapitalisatie, doch niet verder dan tot het bedrag van de terugbetaling. In een dergelijk geval kan de Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën de tengevolge van de verhooging van het aandeelekapitaal betaalde herkapitalisatiebelasting en winstbelasting geheel of gedeeltelijk teruggeven (art. 24, lid 2, Aanv.).

Na de herkapitalisatie mag het totale bedrag der uitdeelingen niet grooter zijn dan het bedrag dat zonder herkapitalisatie ingevolge de bepalingen omtrent de dividendbepierking had mogen worden uitgedeeld (art. 4, lid 2, Besl.). Wordt dan het dividend kleiner dan 6 % over het verhoogde aandeelekapitaal, dan mag dit naar boven worden afgerond tot een veelvoud van $\frac{1}{2}$ %, mits daardoor het totale bedrag der uitdeelingen op aandeele het toelaatbare bedrag met niet meer dan 10 % overschrijdt (art. 9, Aanv.).

Algemeene bepalingen voor de superdividendbelasting en de belasting op de herkapitalisatie.

De inspecteur moet de aanslagen in deze belastingen vaststellen binnen twee jaar na den dag waarop de aangifte voor de superdividendbelasting of het afschrift van het besluit tot herkapitalisatie te zijnen kantore zijn ontvangen; deze aanslagen kunnen in afwijking met deze aangifte of dit besluit tot herkapitalisatie worden vastgesteld (art. 17, lid 3, Besl.). De regelingen omtrent bezwaren tegen deze aanslagen en omtrent de navordering zijn gelijk aan die voor de winstbelasting, met dien verstande dat navordering mogelijk is zoolang niet 5 jaar zijn verstreken sedert de termijn voor het doen van de aangifte of voor het overleggen van het afschrift van het besluit tot herkapitalisatie (art. 18, 19 en 24 Besl.).

OVERTOLLIGE VLOTTENDE MIDDELEN BIJ DEN MIDDENSTAND

door Dr. E. J. Tobi

Het vraagstuk der overtollige vlottende middelen bij den middenstand, in het bijzonder bij den detailhandel, heeft eenige andere aspecten dan elders, bijv. bij de industrie. Bij deze laatste treedt, althans in verscheidene gevallen, de grondstoffenschaarschte, de voorraad-inkrimping en de omzetvermindering reeds thans duidelijk naar voren; in den detailhandel hebben zich deze verschijnselen, althans over het geheel genomen, tot nu toe in mindere mate voorgedaan. Nochtans is het vraagstuk, vooral met het oog op de toekomstige vervanging, ook hier van voldoende belang om er een beschouwing aan te wijden, temeer daar er teekenen zijn, welke er op wijzen, dat ook in den middenstand de schaarschte en de daaruit voortvloeiende verschijnselen zich spoedig ernstiger zullen doen gevoelen.

Beschikbare gegevens. Allereerst valt het op, dat cijfers met betrekking tot het ons bezig houdend probleem zeer schaarsch zijn. Gepubliceerd zijn bij ons weten alleen de resultaten van een onderzoek naar den invloed van prijsregeling en rantsoeneering in het kruideniersbedrijf, ingesteld door het Economisch Instituut voor den Middenstand en uit deze resultaten is voor ons probleem van belang, dat de verkoopwaarde van den inkoop van 20 flinke kruidenierszaken in de maand Januari 1941 f 61.437,— bedroeg tegen slechts f 52.273,— in dezelfde maand van het daaraan voorafgaande jaar, een vermeerdering dus van $17\frac{1}{2}$ %. Voor de geheele kruideniersbranche bedroeg de stijging van den geldomzet blijkens de officieele omzetstatistiek — door hetzelfde instituut samengesteld — 18,8 %. Prijsverhoging door den detaillist is van een en ander niet de oorzaak, want de brutowinstmarge in de onderzochte 20 gevallen daalde van 22,25 % van den inkoop in Januari 1940 tot 21,80 % in Januari 1941. Natuurlijk traden in de samenstelling van den omzet tal van verschuivingen op, doch zooals uit de cijfers blijkt was de geldomzet niet onbelangrijk gestegen.

Bij gebrek aan gegevens valt het niet te zeggen, of dit in andere middenstandsbranches ook zoo is. Van verscheidene daarvan is het echter bekend, dat als gevolg van inkoop op groote schaal van zg. vrije goederen en de vlucht van het publiek in duurzame verbruiksgoederen de